

Bryssel 16.3.2023
COM(2023) 168 final

**KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

EU:n pitkän aikavälin kilpailukyky vuoden 2030 jälkeen

EU:n pitkän aikavälin kilpailukyky vuoden 2030 jälkeen

Eurooppalaiset yritykset ovat yhteiskuntamme moottoreita, jotka luovat työpaikkoja, innovaatioita ja vaurautta. **Kilpailukyky ja tuottavuus** ovat yritysten menestymisen kannalta olennaisia edellytyksiä, ja siksi ne ovat olleet EU:n politiikan keskiössä jo vuosikymmeniä.

EU on vastannut viime aikojen toinen toistaan seuranneisiin kriiseihin toteuttamalla nopeasti yhteisiä ja koordinoituja toimia. Näin se on osoittanut, että yhdessä saamme aikaan enemmän kuin kaikki jäsenvaltiot yksittäisillä toimilla yhteensä. Covid-19-pandemian aiheuttamat toimitusketjujen häiriöt ja energian hintojen nousu Venäjän ryhtyttyä käyttämään kaasutoimituksia aseena ovat koetelleet eurooppalaista yhteiskuntamallia. Nämä haasteet ovat pakottaneet meidät mukauttamaan hyväksi havaittua talous- ja teollisuuspolitiikkaa, jotta voimme edelleen tuottaa vaurautta ja vakautta EU:n kansalaisille ja yrityksille ja olla merkittävä toimija maailmanlaajuisesti. Kriisinhallinnalla ei kuitenkaan rakenneta vakaata ja tulevaisuuden vaatimukset huomioon ottavaa taloutta, joka turvaa vaurautemme ja maailmanlaajuisen vaikutusvaltamme. Taloudellista tuottavuutta ei voida rakentaa pelkästään reaktiivisten toimenpiteiden varaan.

Nyt on aika kiinnittää huomio EU:n pitkän aikavälin kilpailukykyyn yhä haastavammassa geopoliittisessa tilanteessa. On aika **pohtia tulevaisuutta vuoden 2030 jälkeen**, sillä suurin osa EU:n nykyisistä politiikkatavoitteista tähtää juuri tuohon vuoteen.

Tämän tiedonannon tarkoituksena on pohjustaa EU-johtajien keskusteluja Euroopan talouden pitkän aikavälin kilpailukykyä ja tuottavuudesta. Eurooppalaisten yritysten on päätettävä tulevaisuuteen tähtäävistä investoinneistaan huolimatta epävarmuustekijöistä, tarjonnan rajoitteista ja kilpailusta, joka ei aina ole reilua.

EU voi hyödyntää vahvuuksiaan ja saavuttaa enemmän kuin vain kuroa umpeen kasvu- ja innovaatiokuilua. **Tulevaisuuteen suuntautuva, hyvin määritelty ja koordinoitu EU:n kehys luo toimintaedellytykset kukoistaville yrityksille, jotka pystyvät kilpailemaan maailmanmarkkinoilla, houkuttelemaan työntekijöitä ja asettamaan maailmanlaajuisia standardeja.** Jotta EU:n talous saataisiin kestävälle kasvu-uralle vuoden 2030 jälkeen, EU:n ja sen jäsenvaltioiden on aktiivisesti huolehdittava rakenteellisista parannuksista, oikein kohdennetuista investoinneista ja sääntelytoimista tässä tiedonannossa esitettyjen linjausten mukaisesti. Nyt on aika ottaa käyttöön uusia keinoja, sillä kyseessä on EU:n pitkän aikavälin kilpailukyvyn kannalta ratkaiseva ajankohta.

I. EU:n kilpailukyky tänään

Euroopan unionilla on paljon ylpeydenaiheita. EU on yksi maailman kolmesta suurimmasta talousalueesta: sen tavara- ja palvelukauppa muun maailman kanssa kattaa 16,2 prosenttia maailmankaupasta¹. Osuus on suurempi kuin EU27-maiden osuus maailman BKT:stä, joka on lähes 15 prosenttia². Lähempi tarkastelu kuitenkin osoittaa, että 1990-luvun puolivälistä lähtien **keskimääräinen tuottavuuden kasvu on ollut EU:ssa heikompaa kuin muissa suurissa talouksissa**, mikä on lisännyt tuottavuuseroja. Väestörakenteen muutos tuo lisärasitteita. Analyysien perusteella EU ei ole maailman muiden alueiden kanssa samalla

¹ Omat laskelmat Maailmanpankin kehitysindikaattoreiden pohjalta (<https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators>)

² Kauppapolitiikan pääosaston (TRADE) Statistical Guide - elokuu 2022 (europa.eu)

viivalla eräiden monialaisten teknologioiden suhteen, sillä se on näillä aloilla jäljessä kaikkien kolmen ulottuvuuden eli innovoinnin, tuotannon ja käyttöönoton osalta³ ja jäämässä jälkeen myös huipputason teknologisessa kehityksessä, joka mahdollistaa tulevan kasvun.

Vihreä ja digitaalinen siirtymä, jotka perustuvat Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaan⁴ ja digitaalisen vuosikymmenen ohjelmaan⁵, **vauhdittavat kasvua ja EU:n talouden nykyaikaistamista**, avaavat uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja auttavat saamaan kilpailuetua maailmanmarkkinoilla. Vuosina 1990–2021 EU:n talous on kasvanut yli 61 prosenttia samalla kun päästöt ovat vähentyneet 28 prosenttia, eli kasvu on selvästi irrotettu hiilidioksidipäästöistä. Pitkälle digitalisoitu teollisuus pystyy tuottamaan älykkäämmin, tehokkaammin, turvallisemmin ja puhtaammin. Datavetoiseen innovointiin ja data-analytiikkaan jo investoivien yritysten tuottavuus kasvaa noin 5–10 prosenttia muita yrityksiä nopeammin.⁶

Pandemian jälkeisen elpymisen edistämiseksi komissio on luonut etenemissuunnitelman **investointien ja uudistusten** vauhdittamiseksi. Vihreää siirtymää ja digitaalista muutosta edistetään elpymis- ja palautumistukivälineen lisäksi myös monilla muilla EU:n ohjelmilla, esimerkiksi osoittamalla 35 prosenttia kaikkien EU:n ohjelmien kokonaismenoista ilmastotavoitteiden saavuttamiseen. Hiljattain julkaistussa **vihreän kehityksen teollisuussuunnitelmassa**⁷ komissio esitti, mitä tarvitaan nettonollatoimialan kilpailukyvyyn säilyttämiseksi keskipitkällä aikavälillä, ja korosti, että yritysten menestyminen edellyttää nopeampia ja yksinkertaisempia menettelyjä. Uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa, kriittisiä raaka-aineita ja nettonollateknologiaan perustuvaa valmistusteollisuutta varten on pyritty yksinkertaistamaan hallintoa ja selkeyttämään lupamenettelyjä, ja ajan mittaan tarkastellaan mahdollisuuksia soveltaa näitä uudistuksia laajemminkin. Tämä on tehty kohdennetusti ja tiukoista kestävyysvaatimuksista tinkimättä.

II. Kilpailukyvyyn parantaminen vuoden 2030 jälkeen

Nykyään vallitsee laaja yksimielisyys **osallistavan talouskasvun eurooppalaisesta mallista, joka perustuu kestäväan kilpailukykyyn, taloudelliseen turvallisuuteen, kauppaan sekä avoimeen strategiseen riippumattomuuteen ja oikeudenmukaiseen kilpailuun vaurauden lähteenä.**

Kestävän kilpailukyvyyn kulmakiviä ovat tuottavuuden kasvu, ympäristökestävyys, makrotalouden vakaus ja oikeudenmukaisuus. Taloudellisella turvallisuudella tarkoitetaan EU:n talouden kykyä kestää häiriöitä ja suojella omia etujaan häiriönsietokykyisten ja monipuolisten toimitusketjujen ja hyvin toimivien yritysten ansiosta. Pyrkimällä avoimeen strategiseen riippumattomuuteen EU sitoutuu avoimeen kauppaan samalla kun se kantaa vastuunsa kestävämmän ja oikeudenmukaisemman maailman rakentamisessa, kehittää omia

³ Nämä teknologiat ovat seuraavan tason automaatio, tietoliikenneyhteyksien tulevaisuus, hajautettu infrastruktuuri, seuraavan sukupolven laskenta, soveltava tekoäly, ohjelmoinnin tulevaisuus, luottamusarkkitehtuuri ja biovallankumous. EU:lla on kuitenkin johtoasema seuraavan sukupolven materiaalien valmistuksessa ja käyttöönotossa sekä puhtaassa teknologiassa. Lähde: McKinsey [securing-europes-competitiveness-addressing-its-technology-gap-september-2022.pdf \(mckinsey.com\)](https://www.mckinsey.com/sectors/europe/competitiveness-addressing-its-technology-gap-september-2022.pdf)

⁴ COM(2019) 640 final.

⁵ COM(2021) 118 final.

⁶ OECD (2015). *Data-driven innovation: big data for growth and well-being*, OECD Publishing, Pariisi.

⁷ COM(2023) 62 final.

valmiuksiaan parantaa selviytymiskykyä ja puolustautua epäoikeudenmukaisia ja pakottamiseen perustuvia käytäntöjä vastaan.

Voimme ottaa oppia Euroopan unionin historiasta. Taloudellista toimeliaisuutta ja tuottavuutta vauhditettiin aikanaan yhteisötason ohjelmilla ja uudistuksilla, joilla oli selkeä kilpailukykyulottuvuus, kuten 1950-luvun *yhteinen kauppapolitiikka* ja 1980-luvulla toteutettu *sisämarkkinaohjelma*. **Vahvemmat yhteiset EU:n tason toimet voivat lisätä vaurautta ja tuottavuutta myös tänään.**

Juuri eurooppalainen oikeuksien ja arvojen järjestelmä houkuttelee ihmisiä ja yrityksiä EU:hun. Se perustuu markkinatalouteen ja vahvaan eurooppalaiseen sosiaaliseen malliin, joka tarjoaa **yhtäläiset mahdollisuudet kaikille**, niin että ketään ei jätetä jälkeen. EU on kehityksen kärjessä useimpien sosiaalisen osallisuuden ulottuvuuksien osalta⁸ Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin tuella. Vahvat instituutiot, vakaa makrotaloudellinen kehys, johon kuuluvat hyvin toimivat työmarkkinat, kestävä velkatilanne ja hintavakauteen tähtäävä politiikka ovat edelleen EU:n kilpailukyvyyn menestystekijöitä. Oikeusvaltioperiaate takaa perusoikeudet ja tukee vakaata, ennakoitavaa ja investointiystävällistä liiketoimintaympäristöä, jossa taataan oikeus oikeussuojakeinoihin. EU:n voimavaroihin kuuluvat myös korkealaatuinen infrastruktuuri ja inhimillinen pääoma sekä koulutettu työvoima.

Komissio jatkaa **talouspolitiikan EU-ohjausjakson** puitteissa analyysien tekemistä ja maakohtaisten suositusten esittämistä jäsenvaltioiden kestävä ja osallistavan kasvun keskeisten pullonkaulojen poistamiseksi. Näin varmistetaan tuloksia tuova uudistusvauhti, jotta voidaan luoda **oikeanlaiset olosuhteet kilpailukyvyyn ja tuottavuuden lisäämiseksi**, myös finanssipolitiikan ja makrotalouden vakauden osalta.

Euroopan kilpailukyvyyn tulevaisuuden edistämiseksi komissio ehdottaa keskittymistä yhä edelleen toisiaan vahvistavaan tekijään. Niiden ohella komissio pyrkii aktiivisesti luomaan kasvua edistävän sääntelykehksen.

⁸ Tulokerot Gini-indeksillä mitattuna ovat 30, kun vastaava luku on Yhdysvalloissa 41 ja Kiinassa 39,7. Tulokerojen yleinen kehitys osoittaa niiden jatkuvasti kaventuneen: [Sosiaali-indikaattoreiden tulostaulu - Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilari - Eurostat \(europa.eu\)](#)

1. Toimivat sisämarkkinat

Sisämarkkinoilla on 23 miljoonaa yritystä, jotka työllistävät lähes 128 miljoonaa ihmistä. Sisämarkkinat lisäävät EU:n BKT:n rakenteellista kasvua noin 9 prosenttia⁹. Ne tarjoavat yrityksille yli 440 miljoonan ihmisen asiakaskunnan, ja ne muodostavat perustan valtioiden rajat ylittävälle kasvuille ja mittakaavaeduille.

Tiedonannossa ”Sisämarkkinat 30 vuotta”¹⁰ tarkastellaan sisämarkkinoiden saavutuksia ja mahdollisuuksia ja osoitetaan, missä voidaan tehdä enemmän esteiden poistamiseksi ja sisämarkkinoiden syventämiseksi.

Sisämarkkinat ovat kiistatta EU:n kilpailukyvyn ydin ja pysyvät sellaisena myös tulevaisuudessa. Juuri sisämarkkinat tekevät perussopimuksessa määrätystä neljästä perusvapaudesta todellisuutta.

Tasapuoliset toimintaedellytykset sisämarkkinoilla ja maailmanlaajuisesti ovat edelleen ensisijainen tavoite. Yritysten kannalta sisämarkkinat ovat kasvun, tuottavuuden ja kilpailukyvyn tärkein moottori. Kuluttajat puolestaan luottavat kaikkialla maailmassa siihen, että unionista ostetut tuotteet ovat turvallisia ja laadukkaita ja että ne on valmistettu tiukkojen työ- ja ympäristönsuojelunormien mukaisesti. Kuten tiedonannossa ”Sisämarkkinat 30

⁹ [Legal obstacles in Member States to Single market rules](#), Talous-, tiede- ja elämänlaatuasioiden politiikkayksikkö, Unionin sisäasioiden pääosasto, Euroopan parlamentti, marraskuu 2020.

¹⁰ Tiedonanto: Sisämarkkinat 30 vuotta, COM(2023)162 final.

vuotta” todetaan, EU:n lainsäädännön asianmukainen ja oikea-aikainen saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä on ratkaisevan tärkeää sen varmistamiseksi, että sisämarkkinalainsäädännöllä saavutetaan halutut vaikutukset.

Vakaan kilpailupolitiikan on edelleen oltava toimintamme keskiössä. Sillä on keskeinen merkitys innovaatioiden aikaansaamisessa ja EU:n kuluttajahintojen alentamisessa.¹¹ Komissio tarkastelee parhaillaan uudelleen yli 20:tä eri välineisiin liittyvää kilpailusääntöjen ja suuntaviivojen kokonaisuutta. Tarkastelussa otetaan huomioon viime vuosien merkittävä kehitys, erityisesti digitalisaatio ja uudet tavaroiden ja palvelujen tarjontatavat, sekä se, että kaupankäynti on yhä enenevässä määrin verkottunut ja globalisoitunut. Komissio on myös ottanut käyttöön uusia välineitä uusien kilpailu-uhkien torjumiseksi. Digimarkkinasäädöksellä varmistetaan, että suuret alustayritykset eivät vääristä reilua kilpailua. Ulkomaisia tukia koskevalla asetuksella suojellaan kaikkien yritysten tasapuolisia toimintaedellytyksiä sisämarkkinoilla puuttumalla ulkomaisten tukien aiheuttamiin vääristymiin. Komissio aikoo jatkossakin hyödyntää täysimääräisesti kaupan suojatoimia ja sääntöpohjaisen kansainvälisen kaupan tarjoamia keinoja polkumyynnin ja vääristävien tukien kaltaisia epäreiluja kauppakäytäntöjä vastaan.

Sisämarkkinoiden yhdentymisen jatkaminen tiedonannossa ”Sisämarkkinat 30 vuotta” esitetyn mukaisesti edellyttää esteiden poistamista ja keskittymistä joillekin aloille. Komissio pyrkii esimerkiksi edelleen noudattamaan tietojen toimittamisessa julkishallinnolle ns. yhden kerran periaatetta, myös **keskitettyjen asiointipisteiden** avulla, muun muassa verotuksen, tullin ja lakisääteisen raportoinnin yhteydessä.¹² Tulevaisuudessa palvelujen sisämarkkinoita on mahdollista parantaa ja täydentää merkittävästi.

Sisämarkkinoiden laajentaminen ja syventäminen on kustannustehokkain yksittäinen toimenpide, kun tavoitteena on turvata EU:n tuottavuus. Sekä tavara- että palvelukaupan yhdentymisen taso on 30 viime vuoden aikana kaksinkertaistunut, mutta palvelualalla se on edelleen selvästi vähäisempää kuin tavarakaupassa, vaikka palvelujen osuus EU:n BKT:stä on noin 70 prosenttia.

Tämän tekijän seuraamiseksi ehdotetaan seuraavia keskeisiä tulosindikaattoreita:

	Keskeinen tulosindikaattori	Lähde	Tavoite	Uusimmat saatavilla olevat tiedot
1	Yhdentyminen sisämarkkinoilla (kauppa vs. BKT)	Sisämarkkinoiden tulostaulu	Lisäys	tavarat 23,5 % (2021) palvelut 6,75 % (2021)
2	Vaatimustenmukaisuusvaje	Sisämarkkinoiden tulostaulu	0,5 %	1,3 % (2021)

¹¹ COM(2021) 713 final.

¹² Tähän liittyviä aloitteita ovat mm. heinäkuussa 2021 käyttöön otettu sähköisen kaupankäynnin arvonlisäveron keskitetty palvelupiste, parhaillaan neuvoteltavana oleva ehdotus eurooppalaisesta keskitetystä yhteyspisteestä (ESAP), jolla parannetaan yhteisöjen rahoitus- ja kestävyystietojen julkista saatavuutta (COM(2021) 723 final) sekä EU:n yhteisen digitaalisen palveluväylän kautta tarjottava yhden kerran tekninen järjestelmä (Once-Only Technical System, OOTS).

2. Yksityisen pääoman saatavuus ja investoinnit

Yksityiset investoinnit muodostavat yli 85 prosenttia EU:n kokonaisinvestoinneista.¹³ Vihreän siirtymän ja digitaalisen muutoksen nopeuttamiseksi sekä häiriönsietokyvyn ja unionin kilpailukykyyn parantamiseksi tarvittavien investointien onkin tultava ensisijaisesti yksityiseltä sektorilta. EU:n pääomamarkkinoiden nykyinen koko ja syvyys eivät riitä tukemaan EU:n tulevaa kasvua. EU:n osakemarkkinoiden arvo on alle puolet Yhdysvaltojen osakemarkkinoiden arvosta suhteessa BKT:hen ja pienempi kuin Japanissa, Kiinassa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa. Eurooppalaiset säästävät kuitenkin paljon enemmän kuin amerikkalaiset.

EU:n riskipääoma-ala on vain 1/20 Yhdysvaltojen riskipääoma-alasta¹⁴, ja lisäksi useimmat riskipääomasijoitukset ovat keskittyneet muutamiin EU:n jäsenvaltioihin.

Kilpailukykyinen talous edellyttää tehokasta rahoituksen saantia. Vaikka julkisella tuella on keskeinen rooli investointien liikkeelle saamisessa, huomattava yksityinen rahoitus on olennaisen tärkeää pelkästään tarpeiden laajuuden vuoksi. Vaikka rahoituksen saanti on parantunut EU:ssa viime vuosina merkittävästi, riskipääomaa (erityisesti yritysten kasvattamiseen ja laajentamiseen) on edelleen vähän.

Pääomamarkkinaunionin syventäminen on olennaisen tärkeää, jotta saadaan liikkeelle yksityisiä investointeja ja voidaan monipuolistaa rahoituslähteitä ja kohdentaa pääomaa tehokkaasti kaikkialla EU:ssa. Pääomamarkkinoiden kasvu ja rajat ylittävä yhdentyminen antavat yrityksille mahdollisuuden hyödyntää erilaisia rahoituslähteitä ja investointimahdollisuuksia, kun ne käynnistävät toimintaansa ja laajentavat sitä Euroopassa. Lisäksi EU:n on päästävä eroon hajanaisuudesta, jotta voidaan helpottaa rajat ylittäviä investointeja. Tämä edellyttää yhdenmukaisempaa maksukyvyttömyyslainsäädäntöä, pääomamarkkinoille pääsyn helpottamista erityisesti pienempien yritysten kannalta, vähittäissijoittajien syvempää osallistumista pääomamarkkinoille, vankkaa markkinainfrastruktuuria, rahoitustietojen helppoa saatavuutta ja yhdenmukaista valvontaa.

Komissio on valmis antamaan täyden tukensa Euroopan parlamentille ja neuvostolle, jotta ne voivat hyväksyä komission ehdotukset nopeasti ja nostaa tavoitetasoa nyt ja tulevaisuudessa. Kaikki pääomamarkkinaunionia koskevan toimintasuunnitelman mukaiset ehdotukset olisi hyväksyttävä vielä tämän komission toimikauden aikana. Oikea aika muutoksille on nyt.

Pankkiunionin toteuttaminen on ratkaisevan tärkeää myös EU:n talouden kilpailukykyyn kannalta. EU:n pankit myöntävät 75 prosenttia yritysten lainoista, joten vahva pankkiunioni on keskeinen tekijä rahoitusvakauden kannalta. Komissio aikoo toteuttaa toimia pankkien kriisinhallinta- ja talletussuojakehyksen tarkistamista koskevan euroryhmän lausunnon¹⁵ pohjalta.

Pääomamarkkinaunioni ja pankkiunioni eivät koske vain yhtä alaa, vaan ne luovat perustan koko Euroopan talouden terveydelle.

¹³ Julkisyhteisöjen investoinnit prosentteina kiinteän pääoman bruttomuodostuksesta. BKT ja investointimenot aloittain – OECD:n tiedot.

¹⁴ Pääomavirtojen perusteella arvioituna (2021; Lähde: EU:n osalta InvestEurope, Yhdysvaltojen osalta the National Venture Capital Association).

¹⁵ [Euroryhmän lausunto pankkiunionin tulevaisuudesta, 16. kesäkuuta 2022 – Consilium \(europa.eu\)](#)
[Euroryhmän lausunto pankkiunionin tulevaisuudesta, 16. kesäkuuta 2022 – Consilium \(europa.eu\)](#)

EU:n verokehys on keskeisessä asemassa myös kasvun ja yksityisten investointien tukemisessa, erityisesti siksi, että rajat ylittäviltä sijoituksilta poistetaan veroesteitä. Kuten on ilmoitettu, komissio aikoo esittää ehdotuksia EU:n laajuiseksi lähdeverojärjestelmäksi ja Euroopan yritysten tuloverotuksen uudeksi kehykseksi (BEFIT).

Rahoituspalvelujen sääntelykehukseen on finanssikriisin jälkeen tehty merkittäviä muutoksia, joilla varmistetaan vakaus ja edistetään pääomamarkkinoita. Vaikka vakaa kehys edistää liiketoimintaystävällistä ympäristöä ja oikeusvarmuutta markkinatoimijoiden kannalta, rahoituspalvelulainsäädännössä olisi hyödynnettävä innovoinnin ja teknologian muutosten tarjoamia mahdollisuuksia samalla kun puututaan kehityksessä oleviin riskeihin digitaalista rahoitusta ja vähittäismaksuja koskevien strategioiden¹⁶ mukaisesti.

EU on vakiinnuttanut **kansainvälisen johtoasemansa kestäväen rahoituksen alalla**. Se pyrkii lähentämään kestävyysraportointistandardeja maailmanlaajuisesti erityisesti kestäväen rahoituksen kansainvälisen foorumin kautta. Komissio pyrkii mahdollisuuksien mukaan järjeistämään tiedonantovelvoitteiden täytäntöönpanoa. Samalla säilytetään vihreää siirtymää koskevat EU:n tavoitteet ja annetaan yrityksille ohjausta.¹⁷ Parhaillaan on käynnissä kestäväen rahoitukseen liittyvien tietojen antamista koskevan asetuksen täytäntöönpanon kattava arviointi.

Julkisella siemenrahoituksella voidaan houkutella ja saada liikkeelle yksityisiä investointeja. EU:n Horisontti Eurooppa -ohjelman puitteissa perustettu Euroopan innovaationeuvosto on tähän mennessä edistänyt yli 112 ”kentaurin”¹⁸ ja yli 12 ”yksisarvisen” perustamista helpottamalla rahoituksen ja neuvontapalvelujen saatavuutta. InvestEU-ohjelman tavoitteena on saada liikkeelle yli 372 miljardia euroa pääasiassa yksityistä rahoitusta, jossa keskitytään ensisijaisiin aloihin. Komissio on myös tehnyt yhteistyötä EIP:n ja muiden toteutuskumppaneiden kanssa suunnitellakseen nykyisiä tarpeita vastaavan tuotevalikoiman, muun muassa käyttämällä riskipääomaan kohdennettuja tuotteita varhaisessa ja kasvuvaiheessa olevissa yrityksissä. Tämä ei kuitenkaan riittäisi vastaamaan tulevaisuuden tarpeisiin. Sen vuoksi komissio arvioi parhaillaan, miten InvestEU-ohjelman kokonaisrahoitusta voitaisiin lisätä erityisesti vuosina 2024–2027. Lisäksi tulevalle Euroopan suvereniteettirahastolla olisi merkittävä rooli yksityisten sijoitusten houkuttelemisessa vihreän siirtymän ja digitaalisen muutoksen kannalta kriittisiin ja kehitteillä oleviin teknologioihin.

Vahvat yksityiset investoinnit kertovat luottamuksesta Euroopan kilpailukykyyn. Riskipääoma täydentää pankkirahoitusta tarjoamalla yrityksille, erityisesti nuorille innovatiivisille yrityksille, monipuolisempia rahoitusmalleja. EU:n on panostettava enemmän, jotta se voi tarjota yhtä houkuttelevia mahdollisuuksia kuin muut johtavat taloudet.

Tämän tekijän seuraamiseksi ehdotetaan seuraavia keskeisiä tulosindikaattoreita:

Keskeinen tulosindikaattori	Lähde	Tavoite	Uusimmat saatavilla olevat tiedot
-----------------------------	-------	---------	-----------------------------------

¹⁶ COM/2020/591 final ja COM/2020/592 final. Komissio aikoo esimerkiksi ehdottaa mahdollistavaa kehystä, jonka avulla Euroopan keskuspankki voi laskea liikkeeseen digitaalisen euron.

¹⁷ Komissio on jo antanut ohjeita esimerkiksi luokitusjärjestelmään liittyvistä tiedonantovelvoitteista, ja kestäväen rahoitusta koskevien tietojen antamista koskevasta asetuksesta on tulossa lisäohjeita ennen vuoden 2023 puoliväliä.

¹⁸ Kentauri on yksisarvisiksi pyrkivä startup-yritys, jonka arvo on jo yli 100 miljoonaa euroa. Yksisarviset ovat startup-yrityksiä, joiden arvo on yli miljardi euroa.

3	Yksityiset nettoinvestoinnit suhteessa BKT:hen	Sisämarkkinoiden tulostaulu	Lisäys	3,2 % (2021) 2,6 % (2020)
4	Riskipääomasijoitukset	Sisämarkkinoiden tulostaulu	Lisäys	0,48 % (2021) 0,03 % (2018)

3. Julkiset investoinnit ja infrastruktuuri

Julkisilla investoinneilla on keskeinen merkitys kilpailukyvyyn edistämässä, sillä niiden ansiosta voidaan tehdä investointeja esimerkiksi tutkimukseen ja kehittämiseen, koulutukseen ja terveydenhuoltoon, edistää hyvin yhteenliitettyjä ja saumattomia sisämarkkinoita infrastruktuuri-investointien avulla ja houkutella yksityisiä investointeja. Vuonna 2022 julkiset investoinnit EU:ssa olivat 3,2 prosenttia suhteessa BKT:hen. Vuonna 2021 julkiset koulutusmenot EU:ssa olivat 4,8 prosenttia suhteessa BKT:hen.

EU:n ja sen jäsenvaltioiden budjettivaroilla tarjotaan kansalaisille tasokkaita julkisia palveluja ja infrastruktuuria. Laadukkaat terveydenhuoltojärjestelmät ja tulevaisuuden haasteisiin valmistautunut koulutettu yhteiskunta ovat olennaisen tärkeitä talouksiemme häiriönsietokyvyn kannalta.

Koheesiopolitiikka on merkittävä tekijä EU:n tason julkisissa investoinneissa, joilla saavutetaan yhteisesti sovitut eurooppalaiset painopisteet ja edistetään taloudellista lähentymistä ja selviytymiskykyä. Koheesiorahastoilla on myös jatkossa merkitystä unionin kilpailukyvyyn kannalta, sillä niiden avulla voidaan hyödyntää kaikkien alueiden potentiaalia ja vastata niiden erityistarpeisiin.

Euroopan talouden ohjausjärjestelmää on uudistettava kiireellisesti, jotta saadaan käyttöön EU:n finanssipoliittiset säännöt, joissa uusi taloudellinen ja geopoliittinen todellisuus otetaan huomioon kaikilta osin. Komission uudistuslinjauksilla pyritään yhdistämään kunkin jäsenvaltion finanssipoliittiset sekä uudistus- ja investointisitoumukset EU:n yhteiseen kehikseen. Maakohtaiset julkisen talouden kehityspolut sekä ensisijaiset julkiset investoinnit ja uudistussitoumukset takaavat yhdessä kestävä ja osallistavan kasvun ja varmistavat samalla velan jatkuvan ja asteittaisen vähentämisen.

Tulevaisuudessa on keskeisen tärkeää jatkaa ja lisätä julkisia investointeja suuren mittakaavan vähähiilisen infrastruktuurin tarjoamiseen. **Energian, liikenteen ja tietoliikenneinfrastruktuurin** kapasiteetin lisääminen ja nykyaikaistaminen kaikkialla EU:ssa on tarpeen, jotta voidaan tukea teollisuuden kasvua ja hyödyntää sisämarkkinoiden tarjoamia mahdollisuuksia täysimääräisesti.

Euroopan liikenneinfrastruktuurin nykyaikaistamisen ansiosta kansalaisille ja yrityksille voidaan tarjota ilmastonmuutoksen kestäviä, älykkäitä, turvallisempia ja tehokkaampia liikkumis- ja logistiikkapalveluja. Tietoliikenneyhteydet ovat ratkaisevan tärkeitä yhteenkuuluvuuden kannalta, varsinkin sisämarkkinoiden reuna-alueilla sijaitseville jäsenvaltioille. EU:n olisi myös edelleen oltava johtavassa asemassa maailmanlaajuisesti tasapuolisten toimintaedellytysten edistämässä ilmailu- ja merenkulkualalla.

Rajat ylittävät ja useita maita kattavat infrastruktuuri- ja energiahankkeet ovat olennaisen tärkeitä. Sekä EU:n että jäsenvaltioiden on yksinkertaistettava, nopeutettava ja yhdenmukaistettava infrastruktuurihankkeiden digitalisointia ja sääntelyprosessia, erityisesti rajat ylittävien yhteyksien ja pullonkaulojen osalta.

Avaruudesta on tulossa yhä tärkeämpi tekijä talouksiemme toimivuuden sekä **turvallisuuden ja puolustuksen** kannalta. Avaruusallalla on monia synergioita puolustusalan

kanssa.¹⁹ Niiden hyödyntäminen ja EU:n avaruusalan lippulaivahankkeiden (Galileo, Copernicus ja IRIS) lujittaminen auttaa EU:ta saavuttamaan geopoliittiset ja strategiset tavoitteensa (esim. rajapuolustus, turvallisuus, hätätilanteiden hallinta, riippuvuuksien vähentäminen), vauhdittamaan innovointia ja kirittämään Euroopan talouskasvua.

Julkiset hankinnat voivat piristää toimitusketjuja lisäämällä kysyntää. Toteuttamalla julkisia hankintoja strategisesti, ei pelkästään hintaan keskittyen, voidaan edistää toimitusvarmuutta ja kestävyyttä ja parantaa teollisuuden ekosysteemien häiriönsietokykyä. Nettonollateollisuutta koskeva säädös²⁰ on askel tähän suuntaan. Innovatiivisten ja kestävien pk-yritysten tai tällaisten pk-yritysten yhteenliittymien olisi myös voitava osallistua hankintoihin helpommin. Tarjouskilpailut olisi mahdollisuuksien mukaan suunniteltava niin, että pk-yritykset voivat osallistua myös Global Gateway -strategian mukaisiin hankkeisiin.

Jotta voidaan tarjota korkealaatuisia julkishyödykkeitä ja houkutella yksityisiä investointeja, tarvitaan asianmukaisia julkisia investointeja. Kestävä julkinen talous ja kasvu voivat varmistaa tarvittavan julkisen talouden liikkumavaran.

Tämän tekijän seuraamiseksi ehdotetaan seuraavaa keskeistä tulosindikaattoria:

	Keskeinen tulosindikaattori	Lähde	Tavoite	Uusimmat saatavilla olevat tiedot
5	Julkiset investoinnit suhteessa BKT:hen	AMECO-tietokanta	Lisäys	3,2 % (2022)

4. Tutkimus ja innovointi

EU:n osuus maailman usein viitatuista julkaisuista, patenteista sekä tutkimuksesta ja innovoinnista on noin viidesosa, vaikka sen osuus maailman väestöstä on alle 7 prosenttia.

EU investoi tällä hetkellä tutkimukseen ja innovointiin noin 330 miljardia euroa vuodessa, mikä on sen BKT:hen suhteutettuna 2,26 prosenttia.

Vuonna 2021 EU:n yritysten T&K-investoinneista 73,6 prosenttia tehtiin kolmella keskeisellä alalla, jotka ovat ajoneuvoteollisuus (31,3 %), tieto- ja viestintätekniikan valmistus ja palvelut (22,6 %) ja terveysteollisuus (19,9 %).²¹

Vuonna 2021 EU:ssa oli 69 yksisarvista, kun Kiinassa niitä oli 169 ja Yhdysvalloissa 470.²² EU:n T&K-investointien intensiteetti kasvoi 1,8 prosentista 2,3 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuosina 2000–2020²³, mutta se on edelleen pienempi kuin Yhdysvalloissa (3,5 %), Japanissa (3,37 %) ja Etelä-Koreassa (4,8 %) vuonna 2021.²⁴

Eurooppa on edelleen tieteen edelläkävijä, ja tutkimustoimien koordinointi EU:n yhteisten painopisteiden mukaisesti on parantunut. Kilpailijoihinsa verrattuna Eurooppa investoi kuitenkin liian vähän tutkimukseen ja innovointiin. **Investoiminen innovointiin parantaa tulevaisuuden kilpailukykyä.** Jotta EU:n teollisuus pysyisi kilpailukykyisenä, sen on

¹⁹ EU:n turvallisuus- ja puolustusstrategia JOIN(2023) 9.

²⁰ COM(2023) 161 final.

²¹ Tiedot teollisuuden tutkimus- ja kehitysinvestointien tulostaulusta.

²² Raportti tieteen, tutkimuksen ja innovoinnin tuloksellisuudesta EU:ssa vuodelta 2022 ([Science, Research and Innovation performance of the EU](#)).

²³ ESTAT.

²⁴ OECD.

nopeutettava innovointia erityisesti vihreän siirtymän ja digitaalisen muutoksen osalta sekä tulevaisuuden taloutta ja yhteiskuntaa muokkaavien alojen osalta. EU:n ja jäsenvaltioiden talousarvioista myönnetään tähän tarkoitukseen huomattavia varoja. Yksityiset T&K-menot ovat kuitenkin suhteellisen vaatimattomia verrattuna EU:n kilpailijoihin maailmalla. Lisäksi on saatava liikkeelle myös suuren mittakaavan yksityistä rahoitusta. Rahoituksen saannin nopeuttamisen lisäksi tarvitaan oikeanlaisia liiketoimintaedellytyksiä, jotta innovatiiviset startup-yritykset ja pk-yritykset voivat laajentaa toimintaansa ja pysyä EU:ssa. Euroopan innovaationeuvosto yhdistää avustuksia ja oman pääoman ehtoista rahoitusta ja pyrkii nimenomaan luomaan olosuhteet, joissa startup-yritykset voivat laajentaa toimintaansa ilman, että ne joutuisivat siirtymään muualle rahoitusta etsiessään.

Tutkimukseen ja innovointiin tehtävien investointien lisäämiseksi komissio kannustaa jäsenvaltioita tarjoamaan yleisiä **veropohjaisia kannustimia tutkimus- ja innovointitoiminnalle. Julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuudet, TKI-tukitoimenpiteet, myös Euroopan yhteistä etua koskevien tärkeiden hankkeiden puitteissa**, ovat avainasemassa innovoinnin riskien vähentämisessä.

Koheesiopolitiikalla edistetään vähemmän kehittyneiden alueiden lähentymistä tukemalla tutkimusta, innovointia ja älykästä erikoistumista, ja EU tarvitseekin kaikkia alueitaan, jotta innovoinnissa saavutettaisiin huipputuloksia. Uuden eurooppalaisen innovaatio-ohjelman tavoitteena on vauhdittaa ja vahvistaa innovointia kaikkialla EU:ssa. Tämä on erityisen tärkeää **puhtaaseen teknologiaan, bioteknologiaan ja digitaalialaan** liittyvillä tulevaisuuden aloilla, joilla työn tuottavuus on perinteisiä aloja korkeampi.²⁵ EU:n on hyödynnettävä näiden teknologioiden tarjoamia mahdollisuuksia, jotta teollisuutemme voi olla kilpailukykyinen myös vuoden 2030 jälkeen, niin että EU voi olla näillä suurten kasvumahdollisuuksien aloilla johtoasemassa eikä vain sivustaseuraajana.

Puhtaat teknologiat ovat nykyisin vihreän siirtymän keskiössä ja yksi lupaavimmista aloista, joilla EU voi ja joilla sen pitäisi kehittää edelleen suhteellista etuaan. EU on yhä edelläkävijä puhtaiden ja älykkäiden tuotantoteknologioiden alalla, ja sen olisi erityisesti hyödynnettävä johtoasemaansa kiertotaloudessa ja vihreissä korkean lisäarvon patenteissa. Se voisi myös hyödyntää vahvaa asemaansa kehittyneiden materiaalien ja energiantensiivisten teollisuudenalojen ilmastoneutraaliuteen tähtäävien teknologioiden alalla sekä uudistaa ja kehittää ajoneuvo- ja kuljetusalaa.

Puhtaiden teknologioiden lisäksi **bioteknologia** voi tarjota arvokkaita biopohjaisia ratkaisuja monille eri käyttötavoille ja aloille, kuten terveydenhuoltoon, ja korvata fossiiliset tai louhittavat ja muualta tuotavat materiaalit uusiutuvilla kotimaisilla materiaaleilla. Valtameriä ja niihin liittyvää ihmisen toimintaa koskevien tietojen kerääminen, käsittely ja käyttö voi sinisen bioteknologian osalta johtaa maailmanlaajuisiin markkinoihin. Kiertobiotalous tarjoaa valtavat mahdollisuudet tutkia korvaamismahdollisuuksia siellä, missä luonnonvarat ovat niukat.

EU:n rahoittajana EIP-ryhmä lisää julkisia investointeja, joilla tuetaan innovatiivisten hankkeiden ja teknologioiden tutkimusta ja kehittämistä EU:n painopisteiden mukaisesti. Se auttaa houkuttelemaan yksityisiä sijoittajia tarjoamalla riskirahoitusta sekä teknistä ja taloudellista asiantuntemusta innovatiivisiin hankkeisiin, myös InvestEU-ohjelman puitteissa.

²⁵ Esimerkiksi datavetoiseen innovointiin ja data-analytiikkaan investoivien yritysten tuottavuus kasvaa noin 5–10 prosenttia muita yrityksiä nopeammin (OECD (2015): *Data driven innovation: big data for growth and well-being*).

EU ei ole edistynyt riittävästi tutkimus- ja kehitysmenojen tavoitteen saavuttamisessa (määritelty prosentteina suhteessa BKT:hen), sillä nykysuuntausten perusteella se jää selvästi vuoteen 2030 asetetusta 3 prosentin tavoitteesta. Vuoden 2030 jälkeen kilpailukyvyä säilyttämiseksi tarvitaan vielä kovempia ponnisteluja. Vaikka patenttien suuri määrä on osoitus luovuudesta ja innovoinnista EU:ssa, markkinoille saattamista olisi tuettava sääntelyn testausalustoilla ja rahoitustuella.

Tämän tekijän seuraamiseksi ehdotetaan seuraavia keskeisiä tulosindikaattoreita:

	Keskeinen tulosindikaattori	Lähde	Tavoite	Uusimmat saatavilla olevat tiedot
6	T&K-intensiteetti % suhteessa BKT:hen	Sisämarkkinoiden tulostaulu	>3 % vuoden 2030 jälkeen	2,26 % (2021)
7	Patenttihakemusten lukumäärä	Eurostat	Lisäys	67 713 (2021) 65 925 (2020)

5. Energia

Kaasun hinta nousi huippuunsa viime elokuussa. Sen jälkeen kaasun hinnat ovat kuitenkin laskeneet ja ovat nyt noin 50 euroa/MWh, mikä vastaa tilannetta tammikuussa 2022 eli ennen sota. Sähkö puolestaan on EU:ssa yrityksille ja kuluttajille edelleen kalliimpaa kuin muualla maailmassa, esimerkiksi kaksi kertaa kalliimpaa kuin Yhdysvalloissa.²⁶

Vuonna 2021 EU:n energian kokonaisloppukulutuksesta 21,8 prosenttia oli peräisin uusiutuvista energialähteistä. Asennettu kapasiteetti (353 GW) lisääntyi 16 prosenttia vuonna 2022, minkä ansiosta säästöjä kertyi vuodessa noin 11 miljardia kuutiometriä kaasun ekvivalenttina.

EU tarvitsee kilpailukykyä ylläpitämiseksi luotettavia ja varmoja kohtuuhintaisen energian toimituksia ja hyvin yhdentyneet energiamarkkinat, jotka kestävät häiriöitä. **Energian hinnat** ovat EU:ssa aina olleet korkeammat kuin muualla maailmassa, ja viime aikoina ero on kasvanut Venäjän Ukrainaa vastaan käymän hyökkäyssodan vuoksi. Energian hinnat pysyvät EU:ssa joidenkin maailmanlaajuisten kilpailijoiden hintoja korkeampina vielä muutaman vuoden ajan. REPowerEU-suunnitelman²⁷ tavoitteena on lisätä EU:n energiaomavaraisuutta ja nopeuttaa etenemistä kohti Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaan sisältyviä vähähiilistämistavoitteita. Parhaillaan neuvotellaan useista säädöksistä ja hiljattain on hyväksytty useita säädöksiä, joilla nostetaan uusiutuvaa energiaa ja energiatehokkuutta koskevaa tavoitetasoa, vakautetaan markkinoita ja suojellaan kuluttajia korkeilta energian hinnoilta.

Uusiutuvien energialähteiden nopeampi käyttöönnotto ja energiatehokkuus ovat avainasemassa talouden perustekijöiden parantamisessa ja energian hintojen alentamisessa

²⁶ *Energy prices*, Kansainvälinen energiajärjestö (2022). Vuoden 2022 kolmannella neljänneksellä teollisuuskuluttajien sähkö maksoi 192,59 Yhdysvaltain dollaria/MWh, kun vastaava hinta oli Yhdysvalloissa 94,22 dollaria/MWh.

²⁷ COM(2022) 230 final.

samalla kun ne edistävät energiaomavaraisuutta. Tämä edellyttää merkittäviä investointeja energiantuotantoon, verkkoihin ja teolliseen kapasiteettiin näillä aloilla. Sähkömarkkinoiden rakenteen uudistaminen²⁸ lisää kannustimia tehdä yksityisiä investointeja uusiutuviin energialähteisiin. Vihreän kehityksen teollisuussuunnitelman seurauksena EIP on ilmaissut halukkuutensa nostaa osallistumisensa REPowerEU-suunnitelmaan 30 miljardista eurosta 45 miljardiin euroon edellyttäen, että sen hallintoelimet hyväksyvät asian. Tämä voisi tuottaa nettonollateollisuuden kapasiteettiin ja käyttöönottoon yli 150 miljardin euron kokonaisinvestoinnit.

Lisäksi talouden sähköistäminen edellyttää verkon päivittämistä niin, että se tukee uusiutuvien energialähteiden integrointia ja **energiajärjestelmän digitalisointia**. Myös **energian varastoinnilla** on merkittävä rooli energiajärjestelmän joustavuuden ja toimitusvarmuuden turvaamisessa, sillä se helpottaa uusiutuvista energialähteistä tuotetun sähkön integrointia ja tukee verkkoa ja energian siirtämistä siihen ajankohtaan, jolloin sitä eniten tarvitaan.

EU on asettanut uusiutuvan energian tuotannolle kunnianhimoisia tavoitteita, ja nyt sen on saavutettava ne, jotta voidaan lisätä energiaomavaraisuutta ja asteittain vähentää kustannuseroja maailman muihin osiin nähden.

Tämän tekijän seuraamiseksi ehdotetaan seuraavia keskeisiä tulosindikaattoreita:

	Keskeinen tulosindikaattori	Lähde	Tavoite	Uusimmat saatavilla olevat tiedot
8	Uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian osuus	Eurostat	45 % (2030)	21,77 % (2021)
9	Sähkön hinnat muille kuin kotitalouskäyttäjille	Eurostat	Hintojen lasku ja sen jälkeen vakaus	0,1604 euroa/kWh (Vuoden 2022 alkupuolisko)

6. Kiertotalous

*Teknologisen vallankumouksen mahdollistamalla kiertotaloudella on ratkaiseva merkitys EU:n talouskasvun irrottamisessa luonnonvarojen käytöstä. Kiertotalouden avulla Euroopassa voitaisiin myös lisätä resurssien tuottavuutta jopa 3 prosentilla vuosittain. Tämä tarkoittaisi sitä, että BKT kasvaisi 7 prosenttia nykytilanteeseen verrattuna, mikä lisäisi myönteisiä vaikutuksia työllisyyteen ja ympäristöön.*²⁹

Vuonna 2021 materiaalien käytön kiertoaste EU:ssa oli 11,7 prosenttia.³⁰ Eurostatin arvioiden mukaan kiertotalousaloilla oli vuonna 2021 lähes 4,3 miljoonaa työpaikkaa³¹ ja niiden lisäarvo oli noin 299 miljoonaa euroa³².

²⁸ COM(2023) 148 final ja COM(2023) 147 final.

²⁹ *Growth Within: A Circular Economy Vision For a Competitive Europe*; McKinsey Centre for Business and Environment & Ellen MacArthur Foundation; kesäkuu 2015

³⁰ [Circular economy - material flows - Statistics Explained \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Circular_economy_-_material_flows); https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Circular_economy_-_material_flows

³¹ Lähde: [Eurostat](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Circular_economy_-_material_flows).

Kiertotalous tarjoaa merkittävän tilaisuuden vähentää resurssiriippuvuutta ja resurssien tuhlausta sekä lisätä resurssien tuottavuutta, työllisyyttä ja kasvua. Sen avulla voidaan myös luoda uudenlaisia palveluja, kiertotalouden liiketoimintamalleja, joihin sisältyy tuote palveluna, vertaisjakoa, tilausvalmistusta ja digitaalisia ratkaisuja. Kiertotaloutta koskevat EU:n politiikat tukevat EU:n tavoitetta vähentää kauppariippuvuuksiaan. Tuotteiden suunnitteleminen korjaamista, uudelleenkäyttöä ja kierrätystä silmällä pitäen sekä materiaaleista saatavan lisäarvon kasvattaminen ovat kiertotaloudessa keskeisiä näkökohtia. Toinen teollisuuden kestävä kasvun ala on teollinen symbioosi, jossa teollisuuden jätteistä ja sivutuotteista tulee muiden yritysten raaka-aineita.

Hyvin toimivat uusiomateriaalimarkkinat ovat ratkaisevan tärkeitä niukkojen resurssien aikana. Siksi kriittisiä raaka-aineita koskevalla säädöksellä³³ kannustetaan kierrätykseen, ja politiikkatavoitteena on kattaa 15 prosenttia EU:n kysynnästä kierrätetyillä kriittisillä raaka-aineilla. Tämä auttaa vahvistamaan tällaisten materiaalien jäte- ja kiertotalouskehystä ja edistää materiaalitehokasta kierrätystä vahvojen jälkimarkkinoiden varmistamiseksi.

Kaikkialla EU:ssa sovellettavien yhteisten sääntöjen ansiosta yritysten on helpompi vastata haasteeseen. Kun **kestävien tuotteiden ekologista suunnittelua koskevat säännöt** on hyväksytty, ne parantavat resurssi- ja energiatehokkuutta, mikä lisää materiaalien talteenottoa ja kierrätystä tuotteista niiden elinkaaren lopussa sekä auttaa välttämään ja minimoimaan jätteen syntymistä. Tuotteiden **digitaalisen tuotepassin** ansiosta kuluttajat ja yritykset saavat helposti keskeiset tiedot tuotteiden energiankäytöstä, kierrätetyn sisällön kestävydestä, korjattavuudesta ja kierrätettävyydestä EU:ssa. Kiertotaloutta koskevassa toimintasuunnitelmassa³⁴ yksilöidyt materiaali- ja resurssi-intensiiviset alat asetetaan etusijalle laadittaessa tulevaisuuden vaatimukset huomioon ottavia ekologista suunnittelua koskevia sääntöjä, ja tulevat korjausoikeutta edistävät säännöt tukevat kilpailua korjausalailla.

Kun kierrätettyjen, korjattujen ja uudelleenkäytettyjen tuotteiden ja materiaalien määrä kasvaa, kiertotalous parantaa kestävyttä, vauhdittaa innovointia, tukee työpaikkojen luomista, alentaa EU:n teollisuuden tuotantopanoskustannuksia ja vähentää riippuvuutta raaka-aineista, myös kriittisistä raaka-aineista.

Tämän tekijän seuraamiseksi ehdotetaan seuraavaa keskeistä tulosindikaattoria:

	Keskeinen tulosindikaattori	Lähde	Tavoite	Uusimmat saatavilla olevat tiedot
10	Kiertomateriaalien käyttöaste	Eurostat	Kaksinkertaistuu vuoteen 2030 mennessä vuodesta 2020	11,7 (2021)

³² Lähde: [Eurostat](#).

³³ COM(2023) 160.

³⁴ COM(2020) 98 final. Komissio tekee yhteistyötä sidosryhmien kanssa määritelläkseen tällaisten markkinoiden muovaamista koskevien sääntöjen määrittelylle painopisteet, joita tarkistetaan säännöllisesti teknisen kehityksen edetessä. Julkinen kuuleminen: [Kestävien tuotteiden ekologinen suunnittelu – uudet tuoteprioriteetit](#)

7. Digitalisaatio

Tieto- ja viestintätekniikan (TVT) maailmanmarkkinat ovat yksi suurimmista teollisuudenaloista. Niiden arvon ennustetaan nousevan 6 biljoonaan euroon vuonna 2023.³⁵ EU:n TVT-alan lisäarvo oli vuonna 2021 yhteensä yli 604 miljardia euroa, eli 4,9 prosenttia suhteessa EU:n BKT:hen.

Vaikka TVT-ala on erittäin tärkeä monien alojen kilpailukyvyn kannalta, EU:n osuus maailman TVT-markkinoista on pienentynyt vuosien 2013–2022 aikana 21,8 prosentista 11,3 prosenttiin. Vuonna 2022 vain 69 prosenttia pk-yrityksistä ylsi digitaalisen intensiteetin perustasolle ja 8 prosenttia yrityksistä käytti tekoälyteknologiaa (2021).³⁶

Digitaaliteknologialla on syvälinen vaikutus koko EU:n talouden kilpailukykyyn, sillä se lisää tehokkuutta ja innovointia. Siksi digitaaliteknologian käyttöönotto ja integrointi koko talouteen on olennaisen tärkeää yleisen kilpailukyvyn ja tuottavuuden kannalta. Teollisuuden johtoaseman säilyttämiseksi EU:n on myös omaksuttava johtava rooli keskeisissä digitaaliteknologian ”vertikaalisissa teknologioissa” tekoälystä kvanttilaskentaan, mikroelektroniikkaan ja virtuaalitodellisuuteen sekä otettava käyttöön digitaalisia infrastruktuureja kyberturvallisuudesta ja 5G-verkoista pilvipalveluihin ja dataan.

Turvallisia, suojattuja ja kestäviä **digitaalisia infrastruktuureja** ollaan perustamassa yli rajojen esimerkiksi 5G-verkkojen, satelliittiyhteyksien ja pilvipalvelujen osa-alueilla. Tuleva tietoliikenneverkko koostuu tiedonsiirron ja tietojen tallentamisen yhdistelmästä, joka on yhteydessä maapallon kaikkiin kolkkiin merenalaisten kaapeleiden ja satelliittiverkkojen kautta. EU:n on aloitettava tulevien yhteyksien suunnittelu ja kehittäminen.

Tekoäly tarjoaa monia uusia mahdollisuuksia parantaa kilpailukykyä. Jotta voidaan siirtyä suunnittelupöydältä markkinoille, komissio yhteisrahoittaa yhdessä jäsenvaltioiden kanssa testaus- ja kokeilujärjestelyjä, joiden avulla yritykset voivat testata uusimpia tekoälypohjaisia teknologioitaan todellisissa ympäristöissä. Komissio aikoo edistää tekoälysovellusten tarjoamia mahdollisuuksia myös julkishallinnossa.

Euroopan suurteholaskennan yhteisyrityksen³⁷ menestyksen pohjalta EU vauhdittaa **kvanttilaskentaa**, viestintää ja anturitoimintaa koskevaa tutkimusta ja innovointia, joilla on ratkaiseva vaikutus mahdollisuuksien hyödyntämiseen eri sovellusaloilla, kuten rahoituksen, logistiikan ja sähköisen viestinnän sekä kansallisen turvallisuuden ja puolustuksen aloilla. **Puolijohteet** ovat jo nyt kriittisiä teollisuuden häiriönsietokyvyn kannalta, ja niiden merkitys lisääntyy jatkossa entisestään. EU:n sirusäädöksellä³⁸ tuetaan EU:n puolijohde-ekosysteemin kilpailukykyä, lisätään EU:n teknologista riippumattomuutta ja varmistetaan toimitusvarmuus.

³⁵ [Tieto- ja viestintätekniikan maailmanmarkkinoiden osuudet maittain 2022 | Statista](#)

³⁶ Lähde: Eurostat.

³⁷ EuroHPC-yhteisyrityksen ansiosta EU:ssa on nyt kahdeksan toiminnassa olevaa supertietokonetta, joista kaksi on maailman kymmenen tehokkaimman supertietokoneen joukossa.

³⁸ Ehdotus neuvoston asetukseksi Horisontti Eurooppa -ohjelman yhteisyritysten perustamisesta annetun asetuksen (EU) 2021/2085 muuttamisesta siruyhteisyrityksen osalta, COM(2022) 47 final.

Web 4.0, jossa ihmiset ja koneet ovat saumattomasti yhteydessä toisiinsa, on tulevaisuudessa urauurtava. Organisaatiot ja yritykset investoivat jo **digitaalisiin kaksosiin**, jotka ovat esineiden tarkkoja digitaalisia simulaatioita. Niiden avulla voidaan suunnitella ja ennustaa paremmin esimerkiksi tarpeita ja käyttökatkoksia tai estää häiriöt. Komissio kehittää parhaillaan maapallon digitaalista kaksosta (Destination Earth), jonka avulla on tarkoitus mallintaa ja simuloida luonnonilmiöitä. Sen on tarkoitus olla saatavilla vuoden 2024 puolivälissä. Valtamerien digitaalisen kaksosen on määrä valmistua vuoden 2024 lopussa. Tämän jälkeen on tulossa muita digitaalisia kaksosia, kuten kaupunkien digitaaliset kaksoset tai ”ihmisen virtuaalinen kaksonen”, joka on urauurtava apuväline lääketieteellisessä tutkimuksessa (odotettavissa aikaisintaan vuoteen 2025 mennessä).

Yhä verkottuneemmassa maailmassa ei kuitenkaan voida välttyä riskeiltä. **Kyberturvallisuus** on olennaisen tärkeää turvallisuuden ja häiriönsietokyvyn kannalta. Kyberturvallisuutta koskevaa EU:n lainsäädäntökehystä vahvistetaan muun muassa ehdotetulla kyberkestävyyssäädöksellä, jolla pyritään suojaamaan verkkoon liitettyjä tuotteita. Siinä vahvistetaan tiukat yhteiset vaatimukset, jotka hyödyttävät myös Euroopan kyberturvallisuusteollisuutta maailmanlaajuisesti. Komissio auttaa myös pk-yrityksiä parantamaan kyberuhkien sietokykyään digitaali-innovointikeskittymien kautta. Investoinnit huipputason kyberturvallisuusteknologioiden tutkimukseen ja kehittämiseen ja niiden käyttöönottoon talouden kaikilla tasoilla ovat Euroopan kyberturvallisuusteollisuudelle sekä välttämättömyys että mahdollisuus.

Digitalisaatio on tulevan kilpailukyvyn selkäranka, ja on tehtävä työtä, jotta EU saa kurottua umpeen eroa ja pääsee maailman kärkeen tällä keskeisellä alalla. Digitaalista vuosikymmentä koskevassa ohjelmassa on asetettu tavoitteet, jotka on saavutettava vuoteen 2030 mennessä. Tavoitteena on muun muassa, että yli 90 prosenttia pk-yrityksistä saavuttaa digitaalisen intensiteetin perustason ja että vähintään 75 prosenttia yrityksistä ottaa käyttöön pilvipalveluja, massadataa tai tekoälyteknologiaa.³⁹

Tämän tekijän seuraamiseksi ehdotetaan seuraavia keskeisiä tulosindikaattoreita:

	Keskeinen tulosindikaattori	Lähde	Tavoite	Uusimmat saatavilla olevat tiedot
11	Unionin pk-yritysten digitaalinen intensiteetti	Eurostat	90 % vuoteen 2030 mennessä	69 % (2022)
12	Digitaaliteknologian käyttö yrityksissä	Eurostat	75 % vuoteen 2030 mennessä	Pilvipalvelut 41 % (2021) Massadata 14,2 % (2020) Tekoäly 7,9 % (2021)

8. Koulutus ja osaaminen

³⁹ Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös (EU) 2022/2481, annettu 14 päivänä joulukuuta 2022, digitaalinen vuosikymmen 2030 -ohjelman perustamisesta (EUVL L 323, 19.12.2022, s. 4–26).

Vihreän siirtymän ja digitaalisen muutoksen myötä yhä useammat ihmiset joutuvat hankkimaan uusia taitoja pysyäkseen teknologian kehityksen tasalla omassa työssään tai siirtyäkseen uudelle alalle. Sen vuoksi Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevassa toimintasuunnitelmassa asetetaan yleistavoitteeksi, että vuoteen 2030 mennessä vähintään 60 prosenttia aikuisista osallistuu vuosittain koulutukseen, kun vuonna 2016 osuus oli 37 prosenttia. Lisäksi työllisyysaste olisi nostettava vähintään 78 prosenttiin samaan vuoteen mennessä.

Osaamisvajeen korjaaminen edellyttää liikkuvuuden helpottamista edistämällä osaamisen ja tutkintojen tunnustamista jäsenvaltioiden välillä ja myös kolmansien maiden kansalaisten osalta.

Korkealaatuiset ja inklusiiviset koulutusjärjestelmät ovat yksi EU:n suurimmista vahvuuksista⁴⁰, ja niillä on EU:n kilpailukyvyyn kannalta olennainen merkitys. Euroopassa on kuitenkin jo pulaa ammattitaitoisesta työvoimasta, mikä johtuu myös väestörakenteen muutoksesta. Tarvittavat taidot hallitseva työvoima, jonka avulla yritykset voivat laajentua kasvualueille, on vihreän siirtymän ja digitaalisen muutoksen toteuttamisen kannalta keskeinen edellytys. Sen lisäksi, että edistetään nykyisiin tai tuleviin tarpeisiin mukautettujen koulutusmahdollisuuksien tarjoamista, on ehdottoman tärkeää, että yritykset ja viranomaiset tunnustavat osaamisen ja tutkinnot. Lisäksi tarvitaan riittävän houkuttelevat olosuhteet, joissa nykyiset tai potentiaaliset työntekijät voivat hyödyntää koulutusmahdollisuuksia parantaakseen taitojaan ja käyttääkseen niitä laadukkaissa työpaikoissa.

Vuonna 2020 perustettu **Euroopan osaamisohjelma**⁴¹ on etenemissuunnitelma, jolla varmistetaan, että EU:lla on ammattitaitoista työvoimaa, jota se tarvitsee menestyäkseen vihreän siirtymän ja digitaalisen muutoksen toteuttamisessa ja parantaakseen talouden kilpailukykyä ja työllisyyttä. Ohjelmassa tunnustetaan, että tarvitaan jatkuvaa täydennyskoulutusta sekä uudelleen koulutusta, koska ihmiset vaihtavat uransa aikana aiempaa todennäköisemmin työpaikkaa ja jopa alaa. Tämä edellyttää koulutukseen pääsyä mutta myös ohjaus- ja validointipalveluja. Digitaalisesta koulutuksesta ja taidoista käytävällä rakenteellisella vuoropuhelulla pyritään varmistamaan tulevaisuuteen suuntautuva osaaminen pitkän aikavälin kilpailukyvyyn perustana.

Euroopan osaamisen teemavuoden 2023 yhteydessä kiinnitetään huomiota osaamiseen, jotta voidaan auttaa työntekijöitä ja yrityksiä, erityisesti pk-yrityksiä, korjaamaan osaamisvajetta EU:ssa. Teemavuoden tavoitteena on edistää myönteistä suhtautumista uudelleen- ja täydennyskoulutukseen ja auttaa ihmisiä hankkimaan oikeanlaista osaamista, jota laadukkaissa työpaikoissa tarvitaan.

Kansallisen/alueellisen tason **keskitetyt asiointipisteet** voivat helpottaa kaikkien osaamiseen liittyvien palvelujen saatavuutta. Komissio helpottaa edelleen parhaiden käytäntöjen vaihtoa olemassa olevien välineiden, kuten yksilöllisten oppimistilien, pohjalta.

Jotta EU:n talouteen vaikuttavaan osaamisvajeeseen voidaan löytää kestävä ratkaisu, tarvitaan lisätoimia, joilla edistetään **tosiasiallisen osaamisen tunnustamista**. Tämä voi hyödyttää erityisesti henkilöitä, jotka kuuluvat muuta heikommassa asemassa oleviin tai

⁴⁰ Korkea-asteen opinnot suorittaneiden 25–34-vuotiaiden osuus on kasvanut vuosien 2010 ja 2021 välisenä aikana 32,2 prosentista 41,2 prosenttiin, kun taas koulunkäynnin varhain keskeyttäneiden osuus laski EU:ssa vuosien 2011 ja 2021 välisenä aikana 3,5 prosenttisyksikköä 9,7 prosenttiin. Lähde: [Yleissivistävän tai ammatillisen koulutuksen keskeyttäjät - Statistics Explained \(europa.eu\)](#)

⁴¹ COM(2020) 274 final.

aliedustettuihin väestöryhmiin, koska tässä lähestymistavassa arvostetaan tosiasiallista osaamista ja tunnustetaan se myös ilman muodollista pätevyyttä.

Siirtyminen kohti osaamisen sisämarkkinoita edellyttää osaamisen **siirrettävyyttä** kaikkialla EU:ssa. Komissio kannustaa hyödyntämään ammattipätevyyden tunnustamista koskevan direktiivin säännöksiä kaikilta osin, erityisesti yhteisten koulutuspuitteiden ja yhteisten koulutustestien osalta. Komissio tarkastelee myös keinoja helpottaa pätevyyden validointia ja tunnustamista, mukaan lukien tutkinnot, jotka jäävät ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle.

Meidän on hyödynnettävä **naisten ja nuorten** potentiaalia toimenpiteillä, joilla parannetaan naisten osallistumisastetta kaikilla aloilla ja kaikilla tasoilla ja edistetään nuorten varhaista integroitumista työmarkkinoille. Lisäksi meidän on edistettävä kaikkien, myös muita heikommassa asemassa olevien, vähemmistöjen ja vammaisten, yhtäläisiä mahdollisuuksia ja osallistumista. Parhaillaan valmistellaan myös harjoittelun laatupuiteiden päivittämistä koskevaa aloitetta. Vähän koulutettujen ja muiden aliedustettujen ryhmien integroituminen työmarkkinoille hyödyttää koko yhteiskuntaa ja auttaa osaltaan paikkaamaan EU:n työvoiman supistumista. Myös **laillinen maahanmuutto** voi auttaa lievittämään pahimpia työvoima- ja osaamisvajeita. Komissio esittää tänä vuonna aloitteen kolmansien maiden kansalaisten osaamisen ja tutkintojen tunnustamisesta. Aloitteessa yhdistetään systeemisiä pitkän aikavälin toimenpiteitä tunnustamisen parantamiseksi ja lyhyen aikavälin toimia, joilla puututaan joihinkin EU:n polttavimpiin osaamisvajeisiin.

Teknisen ja manuaalisen työn arvostusta on nostettava, jotta yhä useammat haluavat luoda uraa näillä aloilla. **Ammatillinen koulutus** on sisällytettävä suunniteltuihin talousuudistuksiin sekä alueellisiin ja alakohtaisiin strategioihin, jotta voidaan varmistaa, että tulevaisuuden ammateissa tarvittavaa osaamista on ajoissa tarjolla. Ammatillisen koulutuksen huippuyksiköitä koskevalla EU:n aloitteella on tässä merkittävä rooli, sillä sen puitteissa tehdään tiivistä yhteistyötä yritysten, myös pk-yritysten, kanssa ja edistetään aluekehitystä, yrittäjyyttä, innovointia, teollisuusklustereita ja älykkään erikoistumisen strategioita. Komissio tukee edelleen oppisopimuskoulutusta myös eurooppalaisen oppisopimusyhteenliittymän (EAfA) kautta. Sen puitteissa on kymmenen viime vuoden aikana toteutettu yli miljoona oppisopimuskoulutusta 400 vastaanottositoumuksen pohjalta. Yleisemmällä tasolla on varmistettava, että koulutusmahdollisuuksia on tarjolla ja että ne ovat potentiaalisten koulutettavien kannalta houkuttelevia. Tässä voidaan tukeutua vuonna 2020 annetun ammatillista koulutusta koskevan neuvoston suosituksen kaltaisiin aloitteisiin. Komissio jatkaa tiivistä yhteistyötä jäsenvaltioiden kanssa varmistaakseen koulutuksen määrän lisäksi myös tulosten laadun ja niiden mukauttamisen alakohtaisiin tarpeisiin.

Vahvat koulutusjärjestelmät ja ammattitaitoisen työvoiman saatavuus ovat avainasemassa yhdenvertaisiin mahdollisuuksiin ja laadukkaisiin työpaikkoihin perustuvassa eurooppalaisessa järjestelmässä, jotta yritykset voivat menestyä ja pitää kiinni parhaasta työvoimasta. Koulutukseen osallistumista koskeva keskeinen tulosindikaattori, jolla voidaan seurata, miten työntekijät mukauttavat osaamistaan muuttuviin vaatimuksiin, on saatavilla joka toinen vuosi. Tieto- ja viestintätekniikan keskeisen tulosindikaattorin vahva trendi kertoo paitsi digitalisaation tukemisesta yrityksissä myös siitä, miten naisten osuus kehittyy tällä alalla.

Tämän tekijän seuraamiseksi ehdotetaan seuraavia keskeisiä tulosindikaattoreita:

Keskeinen tulosindikaattori	Lähde	Tavoite	Uusimmat saatavilla olevat tiedot
-----------------------------	-------	---------	-----------------------------------

13	Aikuisten osallistuminen koulutukseen vuosittain (naiset ja miehet)	Aikuiskoulutus tutkimus/työvoimatutkimus	60 % vuoteen 2030 mennessä	37 % (2016)
14	Aikuisten työllisyysaste	Eurostat	78 % vuoteen 2030 mennessä	73 % (2021)
15	Tieto- ja viestintätekniikan asiantuntijat (naiset ja miehet)	Eurostat	20 miljoonaa vuoteen 2030 mennessä	8,5 miljoonaa 19,1 % naisia (2021)

9. Kauppa ja avoin strateginen riippumattomuus

Viime vuosikymmeninä EU on saanut taloudellista ja poliittista voimaa kauppamahtina, joka hyötyy avoimen kaupan eduista paitsi tavaroiden myös palvelujen ja teollis- ja tekijänoikeuksien suojelun osalta. Kaksi kolmasosaa tuonnista EU:hun koostuu välituotteista, kuten tuotantoprosessissa tarvittavista raaka-aineista, osista ja komponenteista. EU-mailta saadut pitkän aikavälin tiedot osoittavat, että yhden prosentin kasvu talouden avoimuudessa lisää työn tuottavuutta 0,6 prosenttia.⁴²

Avoim ja monipuolinen kauppa tekee EU:sta vauraamman, kilpailukykyisemmän ja häiriönsietokykyisemmän. Muuttuvassa geopoliittisessa ympäristössä EU:n on jatkettava toimitusketjuihinsa vahvistamista ja vähennettävä kauppariippuvuutta kolmansista maista kriittisten raaka-aineiden⁴³ sekä muiden strategisten tuotteiden ja teknologioiden osalta. Samalla on luotava kumppanuuksia ja hyödynnettävä ulkoisia kasvun keskuksia. Vapaa, sääntöihin perustuva ja oikeudenmukainen kauppa on EU:n huoltovarmuuden ja tarjonnan monipuolistamisen edellytys.

EU jatkaa työtään markkinoiden avaamiseksi EU:n yrityksille syventämällä yhteyksiä liittolaisiin ja kauppakumppaneihin. Komissio aikoo erityisesti laajentaa EU:n **vapaakauppasopimusten verkostoa** ja hyödyntää samalla jo olemassa olevia sopimuksia tuloksellisen täytäntöönpanon ja sopimusten noudattamisen valvonnan avulla. EU aikoo myös jatkaa yhteistyötä Maailman kauppajärjestön kanssa, myös sen uudistamisessa, ja puolustaa monenvälisiä kauppasääntöjä vaikuttavimpana keinona varmistaa talouden toimijoiden tasapuoliset toimintaedellytykset maailmanlaajuisesti.

EU:n olisi edelleen näytettävä tietä kansainvälisessä yhteistyössä kaikkien osapuolten yhteisen edun mukaisesti. EU jatkaa **kumppanuuksien rakentamista** paitsi kauppasopimuksilla myös muilla järjestelyillä, joilla luodaan kumppaneiden kanssa yhteistyötä yhteistä etua koskevissa kysymyksissä. Tässä on avainasemassa Global Gateway -strategia, kehittyville markkinoille ja kehittyville talouksille suunnattu EU:n myönteinen tarjous, jonka tavoitteena on edistää vihreää siirtymää, digitaalista muutosta ja inhimillistä kehitystä. Lisäksi EU pyrkii tekemään erityisesti Aasian kumppanien kanssa digitaalisen kaupan sääntöjä koskevia sopimuksia, jotka perustuvat soveltuvin osin digitaalisiin

⁴² Euroopan komissio, Euroopan kilpailukykyraportti 2007.

⁴³ COM(2023) 165 final ja COM(2023) 160 final.

kumppanuuksiin⁴⁴, ja näin edistämään EU:n oikeuksia ja arvoja. EU:n ja Intian kauppaja teknologianeuvosto on toinen esimerkki siitä, miten voimme vahvistaa kansainvälisiä kumppanuuksiamme strategisten kumppanien kanssa. Kriittiset raaka-aineet ovat niin ikään osa-alue, jolla EU pyrkii laajentamaan kumppanuusverkostoaan ja tekemään yhteistyötä tulevassa nk. kriittisten raaka-aineiden klubissa, joka kokoaa yhteen kuluttajamaat ja luonnonvaroiltaan rikkaat maat kestävien investointien edistämiseksi.

EU aikoo jatkaa entistä tiiviimpää yhteistyötä myös Yhdysvaltojen kanssa, sillä se on kumppani, jonka kanssa EU jakaa vahvat yhteiset arvot. EU ja Yhdysvallat pyrkivät toteuttamaan uuden kestävästä kauppaa koskevan transatlanttisen aloitteen, jolla edistetään yhteisiä tavoitteita eli vihreää ja kestävästä kaupankäyntiä ja tuetaan siirtymistä vähähiiliseen ja häiriönsietokykyiseen talouteen toinen toistaan tukien.⁴⁵ Kuten presidentti Biden ja puheenjohtaja von der Leyen sopivat 10. maaliskuuta, EU ja Yhdysvallat syventävät yhteistyötään kriittisten mineraalien ja akkujen toimitusketjujen monipuolistamiseksi ja taloudellisen turvallisuuden varmistamiseksi.

Edellä mainittuja tavoitteita toteuttaessaan EU:lla ja jäsenvaltioilla ei ole varaa toimia ainoastaan reaktiivisesti, vaan niiden on otettava käyttöön taloudellisen turvallisuuden koordinoitu kehys, jossa riskeihin puututaan kohdennetusti ja turvataan samalla avoimen kaupan ja digitaalisen yhteistyön edut. EU aikoo myös strategisesti hyödyntää käytettävissä olevia yksipuolisia välineitä, kuten kaupan suojatoimia, ulkomaisia tukia koskevaa asetusta, kansainvälisiä julkisia hankintoja koskevaa välinettä ja ehdotettua EU:n pakkokeinojen vastaista välinettä.

Vastavuoroinen markkinoille pääsy ja kaupan esteiden poistaminen (sekä tavaroiden että palvelujen osalta) tuovat lisää mahdollisuuksia kaupankäynnille, investoinneille, innovoinnille ja tuottavuuden kasvulle.

Tämän tekijän seuraamiseksi ehdotetaan seuraavaa keskeistä tulosindikaattoria:

	Keskeinen tulosindikaattori	Lähde	Tavoite	Uusimmat saatavilla olevat tiedot
16	Kauppa muun maailman kanssa (osuutena BKT:stä)	Eurostat	Lisäys	21,5 % (2021) 20,2 % (2020)

III. Kasvua edistävä sääntelykehys

Julkishallinnon ja sääntelykehysten laatu on unionin kilpailukyvyn kannalta ratkaisevan tärkeää. EU on asettanut tiukkoja normeja esimerkiksi kuluttajansuojan, kilpailun, ympäristön ja työturvallisuuden aloilla, ja se tarjoaa sääntelyn vakautta ja varmuutta. Uutta asetusta valmistellessaan komissio tukeutuu yhteen kehittyneimmistä paremman sääntelyn järjestelmistä, jolle OECD on antanut huippuarvosanat. Sitä voidaan kuitenkin edelleen parantaa.

⁴⁴ Tässä yhteydessä EU aikoo tehdä yhteistyötä sähköistä kaupankäyntiä koskevien sääntöjen osalta Etelä-Korean ja Singaporen kanssa sekä pyrkiä tekemään sähköiseen kaupankäyntiin liittyvää yhteistyötä ASEAN-kumppaneiden kanssa.

⁴⁵ EU:n ja Yhdysvaltojen kauppaja teknologianeuvoston ministerikokouksessa joulukuussa 2022 annettun ilmoituksen mukaisesti.

Uudella **kilpailukykytarkastuksella** varmistetaan, että lainsäädäntöehdotusten vaikutustenarvioinneissa esitetään yhdennetysti kunkin ehdotuksen odotetut vaikutukset kustannus- ja hintakilpailukykyyn, kansainväliseen kilpailukykyyn ja innovointikykyyn sekä pk-yritysten kilpailukykyyn. Sen täydentämiseksi komissio pyrkii selvittämään, miten eri politiikkatoimien kumulatiivisia vaikutuksia voidaan arvioida paremmin EU:n tasolla menetelmän kehittämiseksi. Lisäksi ”**yksi sisään, yksi ulos**” -lähestymistavalla pyritään välttämään tarpeettomia rasitteita, kun samalla politiikanalalla esimerkiksi raportointivelvoitteista, sertifiointista tai merkinnöistä aiheutuvien hallinnollisten kustannusten lisääntyminen kompensoidaan vähentämällä hallinnollisia kustannuksia toisaalla. Tulevassa rasiutusta koskevassa vuotuisessa selvityksessä esitetään ensimmäiset tähän liittyvät lupaavat tulokset.

Raportointivelvoitteet ovat välttämättömiä lainsäädännön asianmukaisen seurannan ja täytäntöönpanon varmistamiseksi, mutta niistä aiheutuu kustannuksia erityisesti pk-yrityksille. **Raportointivelvoitteiden yksinkertaistaminen ja hallinnollisen taakan keventäminen ovat komission ensisijaisia tavoitteita.**⁴⁶ Useilla politiikanaloilla on jo tehty toimivuustarkastuksia⁴⁷, joissa on havaittu mahdollisuuksia yksinkertaistaa vaatimuksia ja vähentää raportointikustannuksia. Komissio pyrkii **uudella otteella järjeistämään ja yksinkertaistamaan** yritysten ja hallintoelimien **raportointivaatimuksia** esittämällä **vihreää, digitaalista ja taloudellista aihealuetta koskevia alustavia ehdotuksia vielä ennen syksyä**. Tavoitteena olisi oltava tällaisten rasitteiden vähentäminen 25 prosentilla heikentämättä kuitenkaan politiikan tavoitteita. Kun otetaan huomioon tämän komission merkittävä lainsäädäntötyö, nyt on erityisen sopiva tilaisuus tehostaa hallinnollisen rasituksen vähentämistä. Tällaisilla toimenpiteillä voidaan paitsi vähentää byrokratiaa ja yksinkertaistaa sääntely-ympäristöä myös vapauttaa osaavia resursseja, mikä parantaa yritysten kilpailukykyä. Sama pätee muihin monialaisiin kysymyksiin, kuten merkintäsääntöjen yksinkertaistamiseen tai digitalisointiin.

Hyvin muotoiltujen EU:n sääntöjen etuna on, että ne helpottavat kansalaisten ja yritysten, erityisesti pk-yritysten, elämää esimerkiksi silloin kun niillä korvataan 27 kansallisen kehyksen tilkkutäkki yhdellä säännöstöllä. Komissio kehittää edelleen **innovaatioystävällisempää lähestymistapaa sääntelyyn** käyttämällä enemmän **sääntelyn testausympäristöjä**, joiden avulla uusia ratkaisuja voidaan testata valvotussa ympäristössä rajoitetun ajan. Komissio on jo ehdottanut tällaisia testausympäristöjä tekoälyä ja nettonollateollisuutta varten ja aikoo ehdottaa niiden käyttöä lääkealalla. Näiden kokemusten pohjalta komissio harkitsee aikanaan soveltamisalan laajentamista muille aloille.

Komissio harkitsee mahdollisuuksien mukaan myös sellaisten **sääntelymallien** soveltamista, joiden vaikutus perustuisi pikemminkin kannustimiin⁴⁸ kuin velvoitteisiin ja jotka siten vähentäisivät säännösten noudattamisesta aiheutuvia kustannuksia tuloksista tinkimättä.

Kilpailukyky edellyttää kykyä uudistua. Komissio **arvioi EU:n lainsäädäntöä säännöllisesti myös jatkossa** selvittääkseen, onko se edelleen tarkoituksenmukaista. Aloilla, joilla tapahtuu merkittäviä teknologisia muutoksia, komissio aikoo tutkia, voitaisiinko sen

⁴⁶ Esimerkiksi energiaunionin ja ilmastotoimien hallinnosta annettu asetus (EU) 2018/1999, jossa yhdistettiin energia- ja ilmastosuunnittelu ja yksinkertaistettiin edistymisen seuranta; hallinnollisen rasituksen vähentämistä käsittelevä korkean tason työryhmä vuonna 2007.

⁴⁷ Esimerkiksi EU:n ympäristöpolitiikan raportoinnin ja seurannan toimivuustarkastus, SWD(2017) 230, jossa tarkastelun kohteena oli 180 raportointivelvoitetta 60 säädöksessä.

⁴⁸ Liiketoimintakannustimilla tai taloudellisilla kannustimilla.

lainsäädäntöehdotuksissa hyödyntää paremmin raukeamis- ja uudelleentarkastelulausekkeita sen varmistamiseksi, että sääntely pysyy tulevaisuuden vaatimukset huomioon ottavana. Jos vakauden ja ennustettavuuden takaaminen markkinatoimijoille ja muille sidosryhmille edellyttää keskeisen lainsäädännön oikea-aikaista hyväksymistä, komissio pyrkii saamaan Euroopan parlamentilta ja neuvostolta, jotka ovat unionin lainsäätäjät, selkeän poliittisen sitoumuksen.

Kun lainsäädäntö on hyväksytty, komissio jatkaa jäsenvaltioiden avustamista, jotta EU:n lainsäädäntö voidaan saattaa osaksi kansallista lainsäädäntöä asianmukaisesti, kokonaisuudessaan ja ajoissa. Tätä vuoropuhelua jatketaan. Jäsenvaltioilla on velvollisuus soveltaa asianmukaisesti sitä, mitä ne ovat sopineet EU:n lainsäätäjänä. Tässä niiden olisi pidättäytyttävä lisäämästä sääntely- tai hallintorasitusta enempää kuin EU:n direktiivien saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä välttämättä edellyttää. Tällainen ylisääntely on edelleen yleistä, vaikka siitä aiheutuu yrityksille ja kansalaisille tarpeetonta rasitusta. Monet yhdenmukaistamisen käytännön eduista sisämarkkinoilla voivat hävitä, jos täytäntöönpano vaihtelee suuresti jäsenvaltioittain. EU:n sääntely on myös saatettava osaksi kansallista lainsäädäntöä oikea-aikaisesti, jotta epävarmuus lainsäädännön tilasta erityisesti yritysten kohdalla voidaan minimoida. Tältä osin jäsenvaltioita sekä alue- ja paikallisviranomaisia kannustetaan tarkastelemaan uudelleen nykyisiä prosesseja, jotka liittyvät EU:n lainsäädännön saattamiseen osaksi kansallista lainsäädäntöä.

Vahva julkishallinto on välttämätön, jotta julkinen sektori voi jatkaa EU:n politiikkojen täytäntöönpanoa. Komissio aikoo hahmotella useita toimia⁴⁹, joilla syvennetään ja lisätään hallinnollista yhteistyötä, tuetaan viranomaisia virkamiesten osaamisen parantamisessa ja helpotetaan hyvien käytäntöjen vaihtoa ja henkilöstövaihtoja, jotta voidaan tukea eri uudistusten toteuttamista, politiikka-aloitteiden kehittämistä tai uusien hallinnointivälineiden ja -tapojen käyttöönottoa.

Tämä keskeinen tulosindikaattori kuvastaa yritysten käsitystä siitä, kuinka helppoa sääntelyn ja hallinnollisten vaatimusten noudattaminen on. Nouseva trendi osoittaa, missä määrin EU ja sen jäsenvaltiot yhdessä onnistuvat varmistamaan, että lainsäädännöllinen ja hallinnollinen kehitys edistävät kasvua.

Tämän tekijän seuraamiseksi ehdotetaan seuraavaa keskeistä tulosindikaattoria:

	Keskeinen tulosindikaattori	Lähde	Tavoite	Uusimmat saatavilla olevat tiedot
17	Säännösten noudattamisen helppous	Sisämarkkinoiden tulostaulu	Lisäys	3,64 (2021) 3,33 (2018)

Päätelmä

Kun otetaan huomioon vahva maailmanlaajuinen kilpailu ja uusi geopoliittinen tilanne, kilpailukykyä ei voida koskaan pitää itsestäänselvyytenä. Siihen on kiinnitettävä huomiota korkeimmalla poliittisella tasolla. Pitkän aikavälin kilpailukyky on jälleen erityisen huomion kohteena, koska Euroopan unionin on pysyttävä vetovoimaisena, jotta se voi varmistaa asemansa maailmantaloudessa.

⁴⁹ Eurooppalainen hallintoalue EU:ssa (sopimus).

EU:ssa on nyt tärkeää valmistautua tulevaan vuosikymmeneen. Yritysten ja poliittisten päättäjien on yhdistettävä voimansa, jotta Eurooppa saadaan oikealle tielle kohti tulevaisuutta. Yritykset tarvitsevat pitkän aikavälin näkymiensä turvaamiseksi ennakoitavat ja kilpailukykyiset perusedellytykset investoinneilleen. Tämä ratkaisee, missä tulevaisuuden talouskasvu tapahtuu.

Tässä tiedonannossa käydään läpi pitkän aikavälin kilpailukyvyn tärkeimpiä tekijöitä. Ne liittyvät toisiinsa, eikä nykyisiin haasteisiin ole olemassa yhtä ainoaa vastausta. Jatkuvasti muuttuvassa ympäristössä näitä tekijöitä mitataan niiden keskeisten tulosindikaattorien, tavoitteiden ja seurantakehysten perusteella, joita on jo otettu käyttöön alakohtaisten politiikkojen⁵⁰, sisämarkkinoiden tulostaulun, digitaalisen vuosikymmenen toimintapoliittisen ohjelman ja talouspolitiikan EU-ohjausjakson yhteydessä. Komissio aikoo esittää päivityksen vuosittain sisämarkkinoiden ja kilpailukyvyn tulostauluissa. Ne voivat siten tarjota yhteisen mittarin EU:n kilpailukyvyn tilasta maaliskuun Eurooppa-neuvostolle ja Euroopan parlamentille, jotta niiden avulla saatavien tietojen pohjalta voidaan keskustella tarvittavista politiikkatoimista. Tulostaulut myös ohjaavat komissiota sen päivittäisessä työssä ja lainsäätäjiä Euroopan kilpailukykyyn vaikuttavan lainsäädännön viimeistelyssä. Jäsenvaltioiden sitoutuminen uudistuksiin ja yrityksille suunnatut yhtenäiset ja vahvat viestit tarvittavien investointien ja täytäntöönpanon tukemana mahdollistavat Euroopan vahvuuksille perustuvan kilpailukyvyn kehittämisen.

Tällä välin komissio aikoo aktiivisesti seuloa sääntelyä, arvioida sen tarkoituksenmukaisuutta ja pyrkiä sääntelyssä innovaatioystävällisempään lähestymistapaan. Selkeä sääntelykehys, keskeisten innovaatioiden tukeminen, ammattitaitoinen työvoima ja raportointivaatimusten keventäminen siellä, missä se on mahdollista, luovat EU:n teollisuudelle liiketoimintaympäristön, joka mahdollistaa kasvun pitkällä aikavälillä.

Eurooppa-neuvostoa ja Euroopan parlamenttia pyydetään hyväksymään tässä tiedonannossa määritetyt painopisteet ja arvioimaan saavutettua edistymistä säännöllisesti.

⁵⁰ Kestävän kehityksen kehys, digitaalitalouden ja -yhteiskuntien indeksi, sosiaalinen pilari, innovaatioiden tulostaulu ja monet muut antavat tarkemman kuvan asiaan liittyvästä kehityksestä EU:ssa.

Liite – EU:n teollisuuden kilpailukyvyn seurannassa käytettävät keskeiset tulosindikaattorit

nro	Keskeinen tulosindikaattori	Lähde	Kuvaus	Tavoite	Viimeisin arvo
<i>Toimivat sisämarkkinat</i>					
1	Integrointi sisämarkkinoille	Sisämarkkinoiden tulostaulu ⁵¹	Tavaroiden ja palvelujen kauppa EU:n sisällä osuutena EU:n BKT:stä.	Lisäys	tavarat 23,5 % (2021) tavarat 21,5 % (2020) palvelut 6,75 % (2021) palvelut 6,5 % (2020)
2	Vaativuuden mukaisuusvaje	Sisämarkkinoiden tulostaulu ⁵²	Indikaattorilla mitataan niiden direktiivien määrää, joiden osalta komissio on käynnistänyt rikkomusmenettelyn, koska direktiivien saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä on puutteellista.	0,5 %	1,3 % (2021)
<i>Yksityisen pääoman saatavuus ja investoinnit</i>					
3	Yksityiset nettoinvestoinnit suhteessa BKT:hen	Sisämarkkinoiden tulostaulu ⁵³	Yksityiset investoinnit liittyvät suoraan yksityisen pääoman helppoon saatavuuteen.	Lisäys	3,2 % (2021) 2,6 % (2020) 4,4 % (2019)
4	Riskipääomasijoitukset	Sisämarkkinoiden tulostaulu ⁵⁴	Riskipääomasijoitusten lisääntyminen on hyvä indikaattori siitä, miten	Lisäys	0,48 % (2021) 0,03 % (2018)

⁵¹ [Tavaroiden ja palvelujen integrointi](#) | [Sisämarkkinoiden tulostaulu](#)

⁵² [Kansallinen täytäntöönpano](#) | [Sisämarkkinoiden tulostaulu](#)

⁵³ [Taloudellinen selviytymiskyky](#) | [Sisämarkkinoiden tulostaulu](#)

⁵⁴ [Rahoituksen saatavuus](#) | [Sisämarkkinoiden tulostaulu](#)

			yksityisen pääoman saatavuus yleensä on parantunut. Viime aikoina on tapahtunut edistymistä, joka on kuitenkin kansainvälisesti verrattuna vähäistä.		
<i>Julkiset investoinnit ja infrastruktuuri</i>					
5	Julkiset investoinnit suhteessa BKT:hen	AMECO-tietokanta ⁵⁵	Julkisilla investoinneilla on keskeinen rooli kehitettäessä ja ylläpidettäessä liiketoimintaa, joka tukee energian, liikenteen ja digitaalisten yhteyksien kaltaisia infrastruktuureja.	Lisäys	3,2 % (2022)
<i>Tutkimus ja innovointi</i>					
6	T&K-intensiteetti % suhteessa BKT:hen	Eurostat ⁵⁶	T&K-menot yhteensä (julkiset ja yksityiset).	>3 % vuoden 2030 jälkeen	2,26 % (2021) 2,3 % (2020) 2,22 % (2019)
7	Patenttihakemusten lukumäärä ⁵⁷	Eurostat ⁵⁸	Patentit kuvastavat talouden kykyä hyödyntää tietämystä ja osoittavat, mikä on innovaation avulla saavutettavissa oleva	Lisäys	67 713 (2021) 65 925 (2020) 66 510 (2019)

⁵⁵ https://ec.europa.eu/economy_finance/ameco_dashboard

⁵⁶ [Tietokanta – Tiede, teknologia ja innovointi – Eurostat \(europa.eu\)](#)

⁵⁷ Patenttihakemukset Euroopan patenttivirastolle hakijoiden asuinmaan mukaan, oletusnäkökulma Eurostatin tietoaaineistossa.

⁵⁸ [Tilastot](#) Eurostat, EU-SILC, online-datakoodi: SDG_09_40.

			kilpailuetu.		
Energia					
8	Uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian osuus	Eurostat ⁵⁹	Uusiutuvan energian tuotanto (kuten uusiutuvia energialähteitä koskevassa direktiivissä esitetään).	45 % (2030)	21,77 % (2021) 22,04 % (2020) 19,89 % (2019)
9	Sähkön hinnat muille kuin kotitalouskäyttäjille ⁶⁰	Eurostat ⁶¹	Sähkön hinta teollisuuskäyttäjille on hyvä indikaattori energian kohtuuhintaisuudesta.	Hintojen lasku ja sen jälkeen vakaus	0,1604 euroa/kWh (Vuoden 2022 alkupuolisko) 0,0818 euroa (Vuoden 2020 alkupuolisko)
Kiertotalous					
10	Kiertomateriaalien käyttöaste	Eurostat ⁶²	Kiertomateriaalien käyttöaste mittaa talteenotetun ja takaisin talouteen syötetyn materiaalin osuutta materiaalien kokonaiskäytöstä. Kiertotaloutta koskevan toimintasuunnitelman tavoite: kaksinkertaistuu vuodesta 2020.	23,4 % vuoteen 2030 mennessä	11,7 % (2021) 11,7 % (2020)
Digitalisaatio					

⁵⁹ [Tilastot | Eurostat \(europa.eu\)](#) Online-datakoodi: NRG_IND_REN.

⁶⁰ Luokka IC, kulutus 500–2 000 MWh, oletusnäkökulma Eurostatin tiedoissa.

⁶¹ [Tilastot | Eurostat \(europa.eu\)](#) Online-datakoodi: NRG_PC_205.

⁶² [Tilastot | Eurostat \(europa.eu\)](#)

11	Unionin pk-yritysten digitaalinen intensiteetti	Eurostat ⁶³	Niiden EU:n yritysten osuus, joiden digitaalinen intensiteetti on vähintään perustasoa. Perustasolla käytetään vähintään neljää kahdestatoista valitusta digitaaliteknologiasta (esim. jonkin tekoälyteknologian käyttö, verkkokaupan osuus kokonaisliikevaihdosta on vähintään 1 prosentti, jne.) sellaisina kuin ne on määritelty digitaalinen vuosikymmen -ohjelmassa.	90 % vuoteen 2030 mennessä	69 % (2022)
12	Digitaaliteknologian käyttö yrityksissä	Eurostat ^{64 65 66}	Niiden eurooppalaisten yritysten osuus, jotka käyttävät pilvipalveluja, massadataa ja tekoälyä. Digitaalinen vuosikymmen -ohjelman tavoite.	75 % vuoteen 2030 mennessä	Pilvipalvelut 41 % (2021) 23,9 % (2018) Massadata 14,2 % (2020) Tekoäly 7,9 % (2021)
Koulutus ja osaaminen					
13	Aikuisten osallistuminen koulutukseen vuosittain	Aikuiskoulutustutkimus/työvoimatutkimus ⁶⁷	Koulutukseen osallistumisen	60 % vuoteen	37,4 % (2016) ⁶⁸ Perustuu

⁶³ [Miten digitalisoituneita EU:n yritykset ovat? - Products Eurostat News - Eurostat \(europa.eu\)](#)

⁶⁴ [Tilastot | Eurostat \(europa.eu\)](#) Online-datakoodi: ISOC_CICCE_USE. Yrityksen koko: 10 työntekijää tai enemmän.

⁶⁵ [Tilastot | Eurostat \(europa.eu\)](#) Online-datakoodi: ISOC_EB_BD. Yrityksen koko: 10 työntekijää tai enemmän.

⁶⁶ [Tilastot | Eurostat \(europa.eu\)](#) Online-datakoodi: ISOC_EB_AI. Yrityksen koko: 10 työntekijää tai enemmän.

⁶⁷ Indikaattori otetaan käyttöön vuodesta 2022 alkaen, ja tiedot ovat saatavilla joka toinen vuosi.

⁶⁸ [Circabc \(europa.eu\)](#) Työllisyys-, sosiaali- ja osallisuusasioiden pääosaston tiedot aikuiskoulutustutkimuksesta, lukuun ottamatta ”ohjattua työssäoppimista”.

	(naiset ja miehet)		lisääntyminen osoittaa, että kestävä kilpailukykyä edistävien taitojen kehittämisessä on edistytty hyvin (Porton huippukokouksen tavoitteet, sosiaalinen pilari).	2030 mennessä	aikuiskoulutustutkimukseen, joka tehtiin aiemmin kuuden vuoden välein.
14	Aikuisten työllisyysaste	Eurostat ⁶⁹	Työmarkkinoille osallistumisen lisääminen vähentää työvoimapulaa, mikä parantaa kestävä kilpailukyky (Porton huippukokouksen tavoitteet, sosiaalinen pilari).	78 % vuoteen 2030 mennessä	73 % (2021)
15	Tieto- ja viestintätekniikan asiantuntijat (naiset ja miehet)	Eurostat ^{70 71}	Tämä indikaattori on yksi digitaalisen vuosikymmenen tavoitteista. Sillä mitataan edistymistä kohti digitaaliteknologian kehittämiseen ja käyttöönottoon erikoistunutta hyvin mitoitettua työvoimaa.	20 miljoonaa vuoteen 2030 mennessä	8,5 miljoonaa ⁷² (2021) Naisten prosenttiosuus 19,1 % (2021) 17,8 % (2019)
Kauppa ja avoin strateginen riippumattomuus					

⁶⁹ Tilastot | Eurostat (europa.eu) Työllisyys sukupuolen ja iän mukaan - vuotuiset tiedot. Online-datakoodi: LFSI_EMP_A.

⁷⁰ Tilastot | Eurostat (europa.eu) Työllisten TVT-asiantuntijoiden prosenttiosuus koko työvoimasta. Online-datakoodi: ISOC_SKS_ITSPT.

⁷¹ Tilastot | Eurostat (europa.eu) Työlliset TVT-asiantuntijat sukupuolittain. Online-datakoodi: ISOC_SKS_ITSPS.

⁷² Arviot. Laskentaperuste: 189,7 miljoonaa työntekijää vuonna 2021 Työllisyys – vuosittaiset tilastot – Statistics Explained (europa.eu)

16	Kauppa muun maailman kanssa (osuutena BKT:stä)	Vuotuinen sisämarkkinaraportti ⁷³	Tavaroiden ja palvelujen kauppa muun maailman kanssa osuutena EU:n BKT:stä.	Lisäys	21,5 % (2021) 20,2 % (2020) ⁷⁴
Säätelytaakka					
17	Säännösten noudattamisen helppous	Sisämarkkinoiden tulostaulu ⁷⁵	Yritysten vastaus kysymykseen: ”Miten helppoa yritysten on maassanne noudattaa sääntelyä ja hallinnollisia vaatimuksia (esim. luvat, raportointi, lainsäädäntö)? (1 = liian monimutkaista; 7 = erittäin helppoa)” Maailman talousfoorumin maailmanlaajuisen kilpailukykyindeksin tutkimus.	Lisäys	3,64 (2021) 3,33 (2018)

⁷³ [ASMR 2023.pdf \(europa.eu\)](#) Kaavio 1.

⁷⁴ Maailman tavara- ja palvelukauppa – yleiskatsaus – Statistics Explained (europa.eu).

⁷⁵ [Hallinnon joustavuus ja sääntelyrasitus | Sisämarkkinoiden tulostaulu](#)